

תלמידי-אנ

חבר ברוך הכהן טאוב
טאורנהיל/טאוראנטא-נתיב

① ענין ענין (האזינו לך)

פרשת אמור: א] (כאח) וקדשתו. אי בגטין (נט:) אמר אבי נקטינ אין שם כהן נתפרדה חבילה. וכיש רשיי בפירושו האי, שאיבד הלוי את כבודו... ואינו קורא כלל. ועלייה, איזה איסור יש בדבר לקרוא ללוי תחילה. ושמעתי ביה מרבנו, דכל זה נכלל בדין הפסוק וקדשתו, לכבד את הכהנים, וגם - שלא לכבד את הלויים בשוה לכבוד הכהנים, דעיי כן יש טשטוש הגמלין בנוגע ליוחסי האומה הישראלית. וכן מצינו בגמ' שיש איסור בקורא לחברו ממזר, ובקורא לחברו עבד (קדושין דף ע). ונראה דאין זה נכלל בקרא דוקדשתו - לשמור על ענין הייחוס באומה הישראלית, ושלא לטשטשו. וכן נראה לומר, על דרך זה, דענין הבחנה בגיורת, לידע את מצב הולד על נכון אם הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, או שהורתו ולידתו בקדושה, דאורייתא הוא, וגיב נלמד מהך קרא דוקדשתו. ועוד הוסיף רבנו ואמר, שיש כל כך הרבה יהודים באמריקא שאינם יודעים אם הם כהנים או לויים או סתם ישראלים, ומכח הך קרא דוקדשתו י"ל זיש עלינו חובה לקיים את ענין היוחסין דיעמא תליתאה" של כלל ישראל, עגמי שבת (פח.), ואשר על כן הנהיג בשינוי רמבי"ם (בבאסטון) שכל התלמידים יכתבו על גליונות הבחינות ועל עבודת הבית שלהם פלוני הכהן שכטר, או פלוני הלוי שכטר, אע"פ שמתבאר להדיא מתוך המשנה במס' בי"ב (קעב.) שאין זה חלק מעצם השם, שהרי רק במקום שיש שני יוסף בן שמעון באותה העיר הצריכו התנאים שיכתבו כן לסימן לידע על איזה מהם השטר מתכוון, מכל מקום כאן באמריקא מן הנכון להנתיב כן לשם קיום היוחסין. [ועיי עוד מזה בסי ארץ הצבי סוף סי ט"ז].

② תלמידי-אנ

(כג, מב) בסכת חשבו שבעת ימים למען ידעו דורוהיכם פי בסכת הושבתי את בני ישראל. ענין כבוד היו דברי ר"א, ר"ע אמר סוכות ממש היו (סוכה יא) ואפשר לומר דר"א לשיטתו דסוכה דירת קבע בעינן ולפיכך פוסל בסומך סוכה על הכותל, ויש לתמוה הפלא ופלא לדברי ר"א שאמר שהסכות שהושבם הקב"ה במדבר היו ענני הכבוד. למה ציוה הקב"ה לישיב בסכה קטנה, שבעה טפחים ארכה ושבעה טפחים רחבה ועשרו טפחים קומתה, שאי אפשר לעמוד בה במלא קומתו, לזכר הנס הגדול של ענני הכבוד שהקיפו את מחנה ישראל האם לא ה"י יכול הקב"ה לבחור זכרון אחר המסמן לנס זה, ואיזה דמיון היא הסכה הקטנה והשפלה הדירת ארצי לענני כבוד שהגיגו על בני ישראל מכל חיי רעה והישידו את כל העקוב וכל ההרים למישור?

והנכון שאין יכולת ביד אדם לעשות דבר מעין ענני הכבוד, אבל באמת אין צריך לעשות שום דבר זכר לענני כבוד, כי ענני הכבוד שהגיגו אותם לא עובט ולא פרחו מהם, ועדיק רחמים על בני ישראל להגיגם מאוביהם ולהספיק להם צרכיהם, וגם כי אלך בניא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי, כי חמיד מסבב הקב"ה את האדם בחסדו וברוב טובו וגומל לו חסדים טובים ונאמנים, אך דא עקא שהאדם בנה קיר של ברזל בינו לבין ענני הכבוד, בנה שעשה דירת קבע בעולם ארצי והעלים עינו מענני הכבוד, ונדמה לו שבכחו ובעצם ידיו מספיק כל צרכיו, ועי"ז דחה פני השכינה, וכל מה שממעט אדם את דירתו בעולם הזה, ומבין את הארעיות שבעולם הבא עד שחי בדירת ארצי, בטובה קטנה של ד' על ד', או יותר ויותר נראים תכרים הענני הכבוד שמקיפים את האדם חמיד, צא מדירת קבע ולך לדירת ארצי, ואז תראה את ענני הכבוד.

ובהיות בני ישראל במדבר שלא ה"י להם מים ומזון, מקום עקרב ונחש, אז היו ניכרים לכל ענני הכבוד, שוק השי"ת ברוב חסדו האכילם והשקם, והצילם מחיות רעות ומכל פגע רע, ורק כשהאדם מסבב עצמו בביתו ובנכסיו בשוטריו ובשומריו ובכל חכמיטי האדם בעתה"י, אינם ניכרים כל כך הענני הכבוד, אבל בצאתו מדירת קבע ובלכתו לדירת ארצי יראה את הענני כבוד, ואין שאינם כל כך בגילוי כמו שהיו בזמן המדבר, אבל לפעמים שהקב"ה בא ב"עב הענני בהסתר פנים, ולעולם ישנו זכר ענני הכבוד.

④ אהרן זינגר

③ אהרן זינגר

כ"ב, ט"ו. וטפרתם לכם ממחרת השבת.

הנה בטעם מצות ספירת העומר איתא במדרש¹⁶ מפני כשיצאו ישראל ממצרים אייל למשה הלוא הכטחת לנו שנקבל את החורה אחרי כן אי"כ היכן היא תורחך. אמר עדיין צריכין אתם להמתין ג' יום מיד התחילו מוניתן בכל יום כיון שכן אמר הקב"ה חייכם שחזכו לספור ספירת העומר, עיי"ש. נמצא לפי דבריהם דדין ספירת העומר הוא מפני אהבת התורה. ונראה שלפ"ז נבין מה שאמר חז"ל ביכמות [דף ס"ב ע"ב]: שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לר"ע כו' וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה כו' תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת כו' כולם מתו במיתה רעה מיתה רעה מאי היא אי"ר נחמן אסכרה עכ"ל הגמ'. וביאור הדבר הוא, דבודאי אם היו מעריכין את כבוד התורה כיאות היה מכבד כל א' את חברו כדן תלמידי חכמים שבבבל, וכדאמרינן במדרש [בראשית רבה פרשה צ"ז אות ג'] שהוגים בזמן שהמטר יורד הם פותחין את פיהם בכדי לבלוע טפת גשמים ואף שכל מי הנהר או הים לפניהם מ"מ מכיון שהם מרגישים שיעקר חיותם תלוי במים לפיכך כל טפה וטפה יקרה היא להם, ובודאי שהיו מכבדים את חבריהם, שאף שנמצאו בקרבת ים התורה של רבי עקיבא מ"מ גם הטפות שנחלו מהחבריהם היו מיקרין, ולפיכך מתו באסכרה, משום דאמרינן בפרק במה מדליקין [שבת דף ל"ג ע"ב] דמשום עון ביטול תורה נעגשים באסכרה, וזהו שקבלו את עונשם, ודו"ק. [וע"ע מש"כ כעין זה להלן ר"פ נשא [ד' כ"ב].

כ"ב, ל"ב. ונקדשתי בחוך בני ישראל.

עיין ברמב"ם [פ"ה מהלכות יסודי התורה ה"א] שכתב חז"ל: כל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה וכו'. עכ"ל. במה שכתב "כל בית ישראל" וכו' כיון לרבות אפילו קטנים — כדכתיב [תהלים קט"ז פ"ב]: יברך את בית ישראל גו' הקטנים עם הגדולים וגו'. והטעם נראה לי, מדלא כתוב "תקדישו את שמי", דאז י"ל דלא דיבר הכתוב [אלא] עם המקדשים, אבל מכיון דכתיב ונקדשתי, שהקב"ה כביכול הוא הנפעל, אי"כ גם ע"י הקטנים אפשר שיעשה הענין הזה¹⁷. ואמרתי זכר לדבר הפסוק שהביא הרמב"ם בספר המצות שלו במצוה זו [מצוה ט'] שהביא קרא דישעיה [כ"ט פכ"ג]: כי בראותו ילדיו גו' יקדישו שמי והקדישו את קדוש יעקב וגו', הרי שכתב ילדיו, ודו"ק.

ונראה שעל זה סמכו אבותינו בימי הבינים שמטרו נפשם ונפשות בני ביתם על קידוש השם ובלבד שלא להמיר את הדת, דלכאורה בשלמא על נפשותם הרי נצטוו ליהרג ולא לעבור, אבל על הקטנים — שאינם מתחייבים במצוות — מי הויד להם¹⁸. ולפ"ז יתא שפיר, דכיון דאילו היו הבנים ממירים את הדת היה יוצא מזה חילול השם איום אי"כ על מצוה זו נצטוו גם הקטנים, ודו"ק.